

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ aṣṭaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

jaṭāyuṣā prāṇānāṃ parityāgaḥ śrīrāmakartṛkastyā
dāhasaṃskāraśca

rāmaḥ prēkṣya tu taṃ ḡdhraṃ
bhuvī raudrēṇa pātitaṃ |
saumitriṃ mitrasampanna -
midam vacanamabravīt || 3.68.1 ||

mamāyaṃ nūnamarthēṣu
yatamānō vihaṅgamaḥ |
rākṣasēna hataḥ saṅkhyē
prāṇāṃstyajati matkṛtē || 3.68.2 ||

atikhinnaḥ śarīrē'smin
prāṇō lakṣmaṇa vidyatē |
tathā svaravihīnō'yaṃ
viklavaṃ samudīkṣatē || 3.68.3 ||

jaṭāyō yadi śaknōṣi
vākyaṃ vyāharituṃ punaḥ |

sītāmākhyāhi bhadraṃ tē
vadhamākhyāhi cātmanaḥ || 3.68.4 ||

kinnimittō jahārāryāṃ
rāvaṇastasya kiṃ mayā |
aparādham tu yaṃ dṛṣṭvā
rāvaṇēna hṛtā priyā || 3.68.5 ||

kathaṃ taccandrasaṅkāśaṃ
mukhamāsīnmanōharam |
sītayā kāni cōktāni
tasmin kālē dvijōttama || 3.68.6 ||

kathaṃvīryaḥ kathaṃrūpaḥ
kiṅkarmā sa ca rākṣasaḥ |
kva cāsya bhavanaṃ tāta
brūhi mē pariṛcchataḥ || 3.68.7 ||

tamudvīkṣya sa dharmātmā
vilapantamanāthavat |
vācā viklavayā rāma -
mīdaṃ vacanamabravīt || 3.68.8 ||

sā hṛtā rākṣasēndrēṇa
rāvaṇēna durātmanā |
māyāmāsthāya vipulāṃ
vātadurdinasaṅkulām || 3.68.9 ||

pariklāntasya mē tāta
pakṣau chittvā niśācaraḥ |

sītāmādāya vaidēhīṃ
prayātō dakṣiṇāmukhaḥ || 3.68.10 ||

uparudhyanti mē prāṇā
dṛṣṭirbhramati rāghava |
paśyāmi vṛkṣān sauvarṇā -
nuśīrakṛtamūrdhajān || 3.68.11 ||

yēna yāti muhūrtēna
sītāmādāya rāvaṇaḥ |
vipraṇaṣṭam dhanam kṣipram
tatsvāmī pratipadyatē || 3.68.12 ||

vindō nāma muhūrtō'sau
na ca kākutstha sō'budhat |
tvatpriyāṃ jānakīm hatvā
rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ |
jhaṣavad baḍīsam grhya
kṣipramēva vinaśyati || 3.68.13 ||

na ca tvayā vyathā kāryā
janakasya sutāṃ prati |
vaidēhyā raṃsyasē kṣipram
hatvā taṃ raṇamūrdhani || 3.68.14 ||

asammūḍhasya grdhrasya
rāmaṃ pratyanubhāṣataḥ |
āsyāt susrāva rudhiraṃ
mriyamāṇasya sāmīṣam || 3.68.15 ||

putrō viśravasah sākṣād
 bhrātā vaiśravaṇasya ca |
 ityuktvā durlabhān prāṇān
 mumōca patagēśvaraḥ || 3.68.16 ||

brūhi brūhīti rāmasya
 bruvāṇasya kṛtāñjalēḥ |
 tyaktivā śarīraṃ gṛdhrasya
 prāṇā jagmurvihāyasam || 3.68.17 ||

sa nikṣipyā śirau bhūmau
 prasārya caraṇau tathā |
 vikṣipyā ca śarīraṃ svaṃ
 papāta dharaṇītalē || 3.68.18 ||

taṃ gṛdhraṃ prēkṣya tāmṛākṣaṃ
 gatāsumacalōpamam |
 rāmaḥ subahubhirduḥkhai -
 rdīnaḥ saumitrimabravīt || 3.68.19 ||

bahūni rakṣasāṃ vāsē
 varṣāṇi vasatā sukham |
 anēna daṇḍakāraṇyē
 viśīrṇamiha pakṣiṇā || 3.68.20 ||

anēkavārṣikō yastu
 cirakālasamutthitaḥ |
 sō'yamadya hataḥ sētē
 kālō hi duratikramaḥ || 3.68.21 ||

paśya lakṣmaṇa gṛdhrō'ya -
 mupakārī hataśca mē |
 sītāmabhyavapannō hi
 rāvaṇēna balīyasā || 3.68.22 ||

gṛdhrarājyaṃ parityajya
 pitṛpaitāmahaṃ mahat |
 mama hētōrayaṃ prāṇān
 mumōca patagēśvaraḥ || 3.68.23 ||

sarvatra khalu dṛśyantē
 sādhavō dharmacāriṇaḥ |
 sūrāḥ śaraṇyāḥ saumitrē
 tiryagyōnigatēśvapi || 3.68.24 ||

sītāharaṇajaṃ duḥkhaṃ
 na mē saumya tathāgatam |
 yathā vināśō gṛdhrasya
 matkṛtē ca parantapa || 3.68.25 ||

rājā daśarathaḥ śrīmān
 yathā mama mahāyaśāḥ |
 pūjanīyaśca mānyaśca
 tathāyaṃ patagēśvaraḥ || 3.68.26 ||

saumitrē hara kāṣṭhāni
 nirmathīsyāmi pāvakam |
 gṛdhrarājyaṃ didhakṣyāmi
 matkṛtē nidhanaṃ gatam || 3.68.27 ||

nāthaṃ patagalōkasya
 citimārōpayāmyaham |
 imaṃ dhakṣyāmi saumitrē
 hataṃ raudrēṇa rakṣasā || 3.68.28 ||

yā gatiryajñaśīlānā -
 māhitāgnēśca yā gatiḥ |
 aparāvartināṃ yā ca
 yā ca bhūmipradāyinām || 3.68.29 ||

mayā tvaṃ samanujñātō
 gaccha lōkānanuttamān |
 ḡdhrarāja mahāsattva
 saṃskṛtaśca mayā vraja || 3.68.30 ||

ēvamuktvā citāṃ dīptā -
 mārōpya patagēśvaram |
 dadāha rāmō dharmātmā
 svabandhumiva duḥkhitaḥ || 3.68.31 ||

rāmō'tha sahasaumitri -
 rvanam gatvā sa vīryavān |
 sthūlān hatvā mahārōhī -
 nanutastāra taṃ dvijam || 3.68.32 ||

rōhimāṃsāni cōddhr̥tya
 pēśīkṛtvā mahāyaśāḥ |
 śakunāya dadau rāmō
 ramyē haritaśādvalē || 3.68.33 ||

yat tat prētasya martyasya
 kathayanti dvijātayaḥ |
 tat svargagamanam pitryam
 tasya rāmō jajāpa ha || 3.68.34 ||

tatō gōdāvarīm gatvā
 nadīm naravarātmajau |
 udakam cakratustasmai
 ḡdhrarājāya tāvubhau || 3.68.35 ||

śāstradr̥ṣṭēna vidhinā
 jalam ḡdhrāya rāghavau |
 snātvā tau ḡdhrarājāya
 udakam cakratustadā || 3.68.36 ||

sa ḡdhrarājaḥ kṛtavān yaśaskaram
 suduṣkaram karma raṇē nipātitaḥ |
 maharṣikalpēna ca saṃskṛtastadā
 jagāma puṇyām gatimātmanaḥ śubhām || 3.68.37 ||

kṛtōdakō tāvapi pakṣisattamē
 sthirām ca buddhiṃ praṇidhāya jagmatuḥ |
 pravēśya sītādhigamē tatō manō
 vanaṃ surēndrāviva viṣṇuvāsavau || 3.68.38 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 aranyakāṇḍē aṣṭaṣaṣṭitamah sargaḥ ||